

Wijziging van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers in verband met de aanpassing van de duur van de voortgezette uitkering (Wet aanpassing duur voortgezette uitkering Appa)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers te wijzigen in verband met de aanpassing van de duur van de voortgezette uitkering voor politieke ambtsdragers;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I

De Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 7, derde lid, komt te luiden:

3. Als de belanghebbende ten tijde van zijn ontslag of aftreden vijf jaren of minder van de pensioengerechtigde leeftijd, die is vastgesteld voor het kalenderjaar vijf jaren na het jaar van ontslag of aftreden, is verwijderd en hij in het tijdvak van twaalf jaren dat direct aan zijn ontslag voorafgaat ten minste tien jaren minister is geweest, wordt de uitkering voortgezet tot de pensioengerechtigde leeftijd.

B

Aan artikel 36a worden drie leden toegevoegd, luidende:

3. Artikel 7, derde lid, is niet van toepassing inzake een ontslag of aftreden dat is ingegaan voor het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet aanpassing duur voortgezette uitkering Appa.

4. Bij een ontslag of aftreden van een belanghebbende die op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet aanpassing duur voortgezette uitkering Appa het ambt van minister vervult en dit ambt niet bekleedt in het eerste aantredende kabinet na de inwerkingtreding van genoemde wet, wordt een uitkering verstrekt overeenkomstig de regels zoals die golden op de dag vóór de inwerkingtreding van bedoelde wet.

5. Een belanghebbende die op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet aanpassing duur voortgezette uitkering Appa, het ambt van minister vervult en dit ambt vervolgens bekleedt in het eerstvolgende kabinet na de inwerkingtreding van genoemde wet, wordt bij ontslag of aftreden een uitkering verstrekt overeenkomstig de regels zoals die golden op de dag voor de inwerkingtreding van bedoelde wet, indien hij tevens:

- a. op het tijdstip van aantreden van het eerstvolgende kabinet na de inwerkingtreding van genoemde wet negen jaar en zeven maanden of minder verwijderd is van de pensioengerechtigde leeftijd die is vastgesteld voor het kalenderjaar vijf jaren na het ontslag of aftreden, en
- b. voldoet aan de in artikel 7, derde lid, gestelde eisen ten aanzien van de diensttijd.

C

Artikel 52, derde lid, komt te luiden:

3. Als de belanghebbende ten tijde van zijn aftreden vijf jaar of minder van de pensioengerechtigde leeftijd, die is vastgesteld voor het kalenderjaar vijf jaren na het jaar van aftreden, van de Wet aanpassing duur voortgezette uitkering Appa, is verwijderd en hij in het tijdvak van twaalf jaren dat direct aan zijn ontslag voorafgaat ten minste tien jaren kamerlid is geweest, wordt de uitkering voortgezet tot de pensioengerechtigde leeftijd.

D

Artikel 84c wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede en derde lid wordt "vóór het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet aanpassing pensioenleeftijd Appa" vervangen door: vóór 27 juli 2013.

2. Aan artikel 84c worden drie leden toegevoegd, luidende:

4. Artikel 52, derde lid, is niet van toepassing inzake een ontslag of aftreden dat is ingegaan voor het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet aanpassing duur voortgezette uitkering Appa.

5. Een belanghebbende die op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet aanpassing duur voortgezette uitkering Appa het kamerlidmaatschap vervult, wordt bij aftreden een uitkering verstrekt overeenkomstig de regels zoals die golden op de dag voorafgaand aan dat tijdstip.

6. Een belanghebbende die op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet aanpassing duur voortgezette uitkering Appa het kamerlidmaatschap vervult en in deze functie is herbenoemd onmiddellijk na de eerstvolgende Tweede Kamerverkiezingen na dat tijdstip, wordt bij aftreden een uitkering verstrekt overeenkomstig de regels zoals die golden op de dag voor de inwerkingtreding van bedoelde wet, indien hij tevens:

a. op het tijdstip van herbenoeming negen jaar en zeven maanden of minder verwijderd is van de pensioengerechtigde leeftijd die is

vastgesteld voor het kalenderjaar vijf jaren na aftreden, en

b. voldoet aan de in artikel 52, derde lid, gestelde eisen ten aanzien van de diensttijd.

E

Artikel 132, tweede lid, komt te luiden:

2. Als de belanghebbende ten tijde van zijn aftreden vijf jaar of minder van de pensioengerechtigde leeftijd, die is vastgesteld voor het kalenderjaar vijf jaren na het jaar van aftreden, is verwijderd en hij in het tijdvak van twaalf jaren dat direct aan zijn ontslag voorafgaat ten minste tien jaren lid van gedeputeerde staten is geweest, wordt de uitkering voortgezet tot de pensioengerechtigde leeftijd.

F

Artikel 163ca wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vervanging in het derde lid van "en" aan het einde van onderdeel b in een komma, komen de onderdelen c en d te luiden:

c. bij zijn herbenoeming ten minste 50 jaar oud is, en

- d. Bij zijn herbenoeming voldoet aan de in artikel 132, tweede lid, bedoelde eisen ten aanzien van de dienstdtijd.
2. In het vierde en vijfde lid wordt "vóór het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet aanpassing pensioenleeftijd Appa" vervangen door: vóór 27 juli 2013.
3. Na het vijfde lid worden drie leden ingevoegd, luidende:
6. Artikel 132, tweede lid, is niet van toepassing inzake een ontslag of aftreden dat is ingegaan voor het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet aanpassing duur voortgezette uitkering Appa.
7. Een belanghebbende die op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet aanpassing duur voortgezette uitkering Appa lid van gedeputeerde staten, wethouder, lid van het dagelijks bestuur van een waterschap is, wordt bij ontslag of aftreden een uitkering verstrekt overeenkomstig de regels zoals die golden op de dag vóór de inwerkingtreding van bedoelde wet.
8. Een belanghebbende die op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet aanpassing duur voortgezette uitkering Appa, lid van gedeputeerde staten, wethouder of lid van een dagelijks bestuur van het waterschap is en in dit ambt wordt herbenoemd na de eerstvolgende verkiezingen voor provinciale staten, de raad of het algemeen bestuur van een waterschap na de inwerkingtreding van genoemde wet, wordt een uitkering verstrekt overeenkomstig de regels zoals die golden op de dag voor de inwerkingtreding van bedoelde wet, indien hij tevens:
- a. op het tijdstip van zijn herbenoeming negen jaar en zeven maanden of minder verwijderd is van de pensioengerechtigde leeftijd die is vastgesteld voor het kalenderjaar vijf jaren na het ontslag of aftreden, en
 - b. voldoet aan de in artikel 132, tweede lid, gestelde eisen ten aanzien van de dienstdtijd

G

Na artikel 163ca wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 163cb

Artikel 163ca, zesde, zevende en achtste lid, is van overeenkomstige toepassing op een commissaris van de Koning, een burgemeester en een voorzitter van een waterschap, met dien verstande dat het de herbenoeming betreft van deze ambtsdragers in hetzelfde ambt in dezelfde provincie, gemeente of hetzelfde waterschap.

Artikel II

Deze wet wordt aangehaald als: Wet aanpassing duur voortgezette uitkering Appa.

Artikel III

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Dr. R.H.A. Plasterk

Memorie van toelichting
Algemeen

1. Aanleiding

Dit wetsvoorstel beoogt de duur van de voortgezette uitkering van een politieke ambtsdrager die onder voorwaarden momenteel op grond van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) gedurende maximaal tien jaar voorafgaande aan de pensioengerechtigde leeftijd kan worden verstrekt, terug te brengen tot een maximale duur van vijf jaren. Een politieke ambtsdrager komt voor een dergelijke uitkering in aanmerking als hij in het tijdvak van twaalf jaren dat direct aan zijn ontslag of aftreden voorafgaat, ten minste tien jaren een Appa-functie heeft bekleed. In dit wetsvoorstel wordt de ingangleeftijd verhoogd. De ingangleeftijd voor de voortgezette uitkering komt nu op maximaal vijf jaren vóór de pensioengerechtigde leeftijd te liggen.

Bij de behandeling van het voorstel van de Wet aanpassing pensioenleeftijd Appa (33565) hebben de leden van de PvdA en de VVD aangekondigd een motie in te willen dienen, waarin zij de regering zouden verzoeken om een wetsvoorstel waarin de duur van de voortgezette uitkering wordt verkort van 10 naar 5 jaar bij een diensttijd van tien jaar. Daarop is van de zijde van de regering de toezegging gedaan om deze wijziging voor te bereiden.

Dit wetsvoorstel regelt (mede) geldelijke voorzieningen ten behoeve van leden en gewezen leden van de Staten-Generaal en van hun nabestaanden. De Kamers kunnen een dergelijk voorstel alleen aannemen met ten minste twee derden van het aantal uitgebrachte stemmen (artikel 63 van de Grondwet).

2. Grens bereikt

Deze wijziging van de uitkering bij ontslag of aftreden is er een in een reeks van recente aanpassingen van de uitkeringsduur van de Appa. In 2010 is de uitkering van maximaal zes jaar naar vier jaar ingekort en is de ingangleeftijd van de voortgezette uitkering van 50 jaar naar 55 jaar gebracht. Met ingang van 27 september 2012 is de uitkeringsduur verkort van vier jaar naar drie jaar en twee maanden. Met ingang van 27 juli 2013 is de entreeleeftijd van de voortgezette uitkering bepaald op negen jaar en zeven maanden voor de pensioengerechtigde leeftijd die over vijf

jaar is vastgesteld. Materieel bleef de uitkeringsduur daarmee op 10 jaar staan.

De regering wil met onderhavige wijziging waarbij de voortgezette uitkering een maximale duur van vijf jaar krijgt, een grens trekken met betrekking tot het beperken van dergelijke voorzieningen voor politieke ambtsdragers.

Al eerder is in het nader rapport van het voorstel van de Wet aanpassing uitkeringsduur Appa (Kamerstukken II, 2011/12, 33 298, nr. 4, p. 2-3) betoogd dat de democratie gebaat is met gekwalificeerde mensen die bereid zijn om functies te vervullen in het openbaar bestuur en in de volksvertegenwoordigende organen. Het is van belang dat het vervullen van politieke functies voldoende aantrekkelijk blijft. Het rechtspositiebeleid dient nog steeds daarop te zijn gericht zodat voldoende gekwalificeerde kandidaten bereid zijn een tijdelijke politieke functie te aanvaarden en hun elders opgebouwde financiële zekerheden opzij te zetten. De financiële rechtspositie en de arbeidsvoorwaardelijke omstandigheden mogen niet leiden tot een te eenzijdige personele samenstelling van het openbaar bestuur. Alle geledingen van de samenleving moeten zich in beginsel kunnen representeren.

Politieke functies onderscheiden zich in een aantal opzichten wezenlijk van reguliere functies in de samenleving. Een kenmerkend aspect van politieke functies is dat deze tijdelijk zijn en ook een bepaalde onzekerheid met zich meebrengen, ook wel aangeduid als het politieke risico. Een politiek ambtsdrager functioneert op basis van de vertrouwensregel. De uitkeringsregeling moet zo zijn ingericht dat voorkomen wordt dat financiële overwegingen een rol zullen gaan spelen bij de beantwoording van de vraag of er nog voldoende politieke steun is om een ambt te vervullen.

Een herbenoeming in een politiek ambt is geen vanzelfsprekendheid. Aan een politieke functie kan abrupt en onverwacht een einde komen. Er is in dat geval geen opzegtermijn, ontslagbescherming of de mogelijkheid van een ontslagvergoeding. Voor ministers, gedeputeerden, wethouders en dagelijks bestuursleden waterschappen bestaan geen beroepsmogelijkheden om het ontslag aan te vechten. Voor commissarissen van de Koningin, burgemeesters en voorzitters waterschappen zijn die beroepsmogelijkheden beperkt.

De rechtspositionele onzekerheden vereisen passende en toereikende voorzieningen. De uitkeringsvoorziening op grond van de Appa heeft daarom kenmerken die verband houden met de onzekerheid van het

politieke ambt. Het kabinet hecht gelet op bovenstaande aan dit eigen uitkeringsregime voor politieke ambtsdragers. Dat neemt niet weg dat het uitkeringsregime periodiek moet worden geijkt aan wat maatschappelijk gezien gebruikelijk is. Het voorstel om de maximumduur van de voortgezette uitkering te verkorten van tien jaar naar vijf jaar tast het eigenstandige karakter van de uitkeringsvoorziening van politieke ambtsdragers niet wezenlijk aan. Bij een nog verdere verkorting van de uitkeringsduur kan dat wel het geval zijn. Met deze aanpassing is het kabinet van mening dat er een kritische ondergrens wordt bereikt.

3. Ingangsdatum

De pensioengerechtigde leeftijd wordt geleidelijk verhoogd naar 67 jaar in 2023. Vervolgens zal de pensioengerechtigde leeftijd worden aangepast aan de stijgende levensverwachting. De ingangsheeftijd van een voortgezette uitkering blijft gerelateerd aan de pensioengerechtigde leeftijd die zal gelden over vijf jaar. Alleen wordt ingangsheeftijd niet op negen jaar en zeven maanden gesteld zoals onder het huidige systeem maar op vijf jaar. Op deze wijze is de maximale uitkeringsduur in alle gevallen vijf jaar.

4. Consultatie

Omdat de regering zeer hecht aan een zorgvuldige consultatie van de beroepsgroepen is de wijziging niet direct bij de behandeling van de Wet aanpassing pensioenleeftijd Appa doorgevoerd. Dit wetsvoorstel is ter consultatie aangeboden aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal overleg (IPO), en de Unie van Waterschappen (UvW). Tevens is het voorstel voorgelegd aan alle afzonderlijke beroepsgroepen van decentrale politieke ambtsdragers.

PM reactie op voorstel

5. Overgangsrecht

De verkorting van de voortgezette uitkering gaat gelden voor ambtsdragers die aantreden na de inwerkingtreding van de wet. De aanspraken van de al lopende uitkeringsrechten worden niet aangepast. Aan hun is het recht namelijk al toegekend omdat zij aan de (toen geldende) voorwaarden hebben voldaan. Indien de pensioengerechtigde leeftijd intussen is opgeschoven, wordt hun voortgezette uitkering met die periode verlengd.

Ook de uitkeringsaanspraken van op het moment van inwerkingtreding van de wetwijziging ambt dragers in functie worden niet versoerd. Als deze op het moment van aftreden of ontslag voldoen aan de entree-eisen van de huidige voortgezette uitkering, behouden zij de oude uitkeringsduur van maximaal tien jaar. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan de verwachtingen die de zittende politieke ambtsdragers kunnen ontlenen aan de rechtspositieregeling waaronder zij hun ambt hebben aanvaard.

Voor degene die voldoet aan de entree-eisen bij herbenoeming in hetzelfde ambt na de eerstvolgende verkiezingen wordt de uitkeringsduur van tien jaar eveneens gegarandeerd. Dit om te voorkomen dat er voor betrokken ambtsdragers een negatieve vertrekprikkel ontstaat. Bij aftreden zouden zij immers de oude rechten behouden, bij herbenoeming zouden zij onder het nieuwe versoerde recht komen te vallen. Vandaar dat voor deze beperkte groep de oude rechten ook bij herbenoeming worden gegarandeerd.

Artikelsgewijs

Artikel I

Onderdelen A, C en E

(artikelen 7, derde lid, 52, derde lid, en 132, tweede lid)

In deze artikelleden wordt bepaald dat de uitkering voortgezet tot de pensioengerechtigde leeftijd als de betrokkene op het tijdstip van ontslag of aftreden vijf jaren of minder van de pensioengerechtigde leeftijd verwijderd is op voorwaarde dat hij in het tijdvak van twaalf jaren dat direct aan zijn ontslag voorafgaat ten minste tien jaren politieke ambtsdrager is geweest. De pensioengerechtigde leeftijd wordt jaarlijks vastgesteld voor het kalenderjaar vijf jaren daarna. Deze wijziging is nader toegelicht in de paragrafen 1, 2 en 3.

Onderdelen B, D, F en G

(artikelen 36a, 84c, 163ca en 163cb)

In de nieuwe artikelleden wordt allereerst bepaald dat gewezen politieke ambtsdragers die reeds een voortgezette uitkering hebben ten tijde van de inwerkingtreding van onderhavige wet hun uitkering behouden. Daarna wordt geregeld dat zittende politieke ambtsdragers bij de inwerkingtreding van onderhavige wet onder het overgangsrecht vallen. Daarbij komen tevens de politieke ambtsdragers die onmiddellijk na de

huidige functie worden herbenoemd. Wel dienen ze uiteraard aan de huidige entree-eisen te voldoen. Op de reden daarvoor is ingegaan in paragraaf 5. In de artikelen 84c en 163ca wordt tevens de verwijzing naar de inwerkingstredingstijdstip van de Wet aanpassing pensioenleeftijd Appa vervangen door de daadwerkelijke datum daarvan. In onderdeel 1 wordt in artikel 163ca een omissie hersteld: in de Wet aanpassing pensioenleeftijd Appa is verzuimd de leeftijd van 50 jaar op te nemen in het oude overgangsrecht. Tot slot wordt in artikel 163cb een aantal leden uit artikel 163ca van overeenkomstige toepassing verklaard voor de commissarissen van de Koning, de burgemeesters en de voorzitters van het dagelijks bestuur van waterschappen, mits zij worden herbenoemd in hetzelfde ambt in dezelfde provincie, gemeente of hetzelfde waterschap.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Dr. R.H.A. Plasterk